

نشست تخصصی قاچاق انسان

نشست تخصصی "قاچاق انسان" توسط کرسی حقوق بشر، صلح و دموکراسی یونسکو در تاریخ 93/2/7 در تالار عدالت دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد.

پروفسور میکل برونلی رئیس کرسی حقوق بشر و اخلاق دانشگاه برگامو ایتالیا و پروفسور لیندا بریسکمن استاد حقوق بشر دانشگاه سوئین برن استرالیا، دکتر حسین میر محمد صادقی، رئیس کرسی حقوق بشر، صلح و دموکراسی و استاد دانشکده حقوق، دکتر الیزابت بلیک، مدیر روابط بین الملل کرسی حقوق بشر و استادیار دانشکده حقوق و آقای صفوت شمیرانی از دفتر مبارزه با جرم و مواد مخدر سازمان ملل UNODC، و نیز آقای ترتی و کارلو چرتی مسئولین بخش های فرهنگی و حقوقی سفارت ایتالیا در تهران، میهمانان و سخنرانان خارجی و داخلی این نشست بودند.

* خانم دکتر ژانت الیزابت بلیک، مدیر روابط بین الملل کرسی حقوق بشر و استادیار دانشکده حقوق که مدیریت این جلسه را بر عهده داشتند، ضرورت تشکیل نشست را تبیین نموده و با اشاره به این که امروزه جرم قاچاق انسان از چالش های مهم پیش روی منطقه خاور میانه بوده و سالانه قربانی های فراوانی میگیرد، جلسه را آغاز کردند. با دعوت ایشان میهمانان و سخنرانان به ترتیب ایراد سخنرانی نمودند:

* دکتر حسین میر محمد صادقی: بررسی جرائم سازمان یافته و قاچاق انسان در قوانین ایران

افزایش 5 درصدی جرم قاچاق انسان در سالهای اخیر، گویای آن است که سرعت رشد این جرم از سرعت رشد اقتصاد و جمعیت جهان بیشتر است.

جنبه فراملی و سازمان یافتگی این جرم سبب می‌شود که کشورهای زیادی درگیر این مسئله شوند. باید توجه داشت که قاچاق انسان بعد از فروش مواد مخدر و اسلحه بیشترین درآمد را برای مرتکبین آن فراهم می‌کند. و بالطبع کسب این همه درآمد باعث می‌شود که گروه‌های سازمان یافته بزهکار قدرت بیشتری کسب کنند. این جرم در زمانهای قبل هم به شکل ابتدائی وجود داشته ولی در اواخر قرن 20 شکل پیچیده به خود گرفته و به سرعت رو به رشد رفت.

قاچاق انسان خلاف حقوق بنیادین بشر بوده و قابل تفکیک به دو دسته است: تفکیک میان قاچاق انسان و قاچاق مهاجرین.

در قاچاق انسان، فرد اساساً در این مورد رضایتی نداشته و با تهدید و فریب از یک کشور به کشور دیگر برده می‌شود. و در مورد قاچاق مهاجرین، فرد رضایت دارد که افرادی او را از کشوری به کشور دیگر ببرند بدین صورت که فرد حتی ویزا هم نداشته باشد و قاچاقچیان بعد از اینکه فرد را به مقصد رساندند کارشان تمام است و و با فرد کاری ندارند، در حالی که در مورد قبلی کار اصلی آنها با فرد بعد از رسیدن به مقصد شروع می‌شود مثل بهره برداری جنسی یا کار اجباری.

بنابر گزارش سازمان بین‌المللی کار 30 میلیارد دلار در سال درآمد ناشی از کار اجباری بوده است.

قاچاق انسان دارای آثار و دلایلی است: دلایلی نظیر فقر و بیکاری، فرار از خانه و بی‌خانمانی، ضعف بنیان‌های خانواده و فقدان تامین اجتماعی و آثار اقتصادی و اجتماعی از جمله مهمترین آثار، گسترش جرم پول‌شویی.

در ایران وزارت امور خارجه قانون مبارزه با قاچاق انسان را در سال 1383 تدوین نمود که این قانون فقط نسبت به موارد فراملی قاچاق اعمال می‌شود مثل پروتکل سازمان ملل متحد، مقابله و مجازات قاچاق انسان، زنان و کودکان. قانون ایران حمایت خاصی هم از اطفال نموده بدین ترتیب که در صورتی کودک مورد قاچاق واقع شود مجازات آن تشدید شده و آن را جرم علیه امنیت کشور می‌داند و به علاوه رضایت بزه دیده هم شرط نیست.

(سخنرانی دویخش بعدی توسط سرکار خانم فرزانه حسینی حجازی ، دانشجوی مقطع دکتری حقوق عمومی دانشگاه شهید بهشتی به صورت همزمان ترجمه شده است.)

*پروفسور میکله برونلی: ابعاد حقوق بشری قاچاق کودک

بحث ایشان با اشاره به افسانه ای از رم باستان (ogres) آغاز شد؛ اشاره به هیولایی بی رحم که کودکان را دزدیده و آنها را میخورد و این بدان معنی است که دیربست بشر با این پدیده درگیر و امروزه با نوع مدرن آن مواجه است مثل آزار اذیت جنسی کودکان و قاچاق انسان. قاچاق انسان سالانه نزدیک یک میلیارد دلار برای مرتکبین آن سود دارد که از این مقدار 20 درصد آن از قاچاق کودک بدست می آید. دو سوم از کل افراد قاچاق شده زنان و دختران هستند. قاچاق کودک در پروتکل پالمو موسوم به جلوگیری، سرکوب و مجازات قاچاق انسان بخصوص زنان و کودکان که منضم شده به کنوانسیون ملل متحد برای جرم سازمان یافته فراملی، بدین صورت تعریف شده "بکارگیری، حمل و نقل، انتقال و یا دریافت کودک با استفاده از تهدید یا بکارگیری از زور و فریب".

پروتکل با اشاره به اینکه قاچاقچیان با سوء استفاده از موقعیت خود و نیز آسیب پذیر بودن کودک به اهداف خود دست می یابند، به چند نمونه از اهدافی که قاچاق چیان به خاطر آن دست به قاچاق کودک می زنند، اشاره می نماید: مثل سوء استفاده به جهت بهره گیری در راه فاحشگی یا دیگر اشکال بهره براری جنسی، کار اجباری، به بردگی کشاندن و یا بیگاری کشاندن در خانه و یا همچنین برداشتن اعضای بدن کودکان.

بر اساس مفاد پروتکل، فعل مجرمانه مثل بکارگیری و استخدام کودکان، وسائل و ابزارهای مورد استفاده در این جرم مثل تهدید یا اجبار و همچنین اهداف این جرم مثل بهره برداری که به دوشکل سوء استفاده جنسی و سوء استفاده کاری ممنوع شمرده شده است. البته بایستی میان *smuggling , trafficking* (قاچاق انسان و قاچاق مهاجران) تمایز قائل شد. در قاچاق مهاجران، عوامل جاذبه و دافعه موثر در ازدیاد ارتکاب این فعل هستند. از عوامل دافعه می توان به وجود فقر شدید و عدم آکانات بهداشتی و سلامتی در کشور مبدا اشاره داشت و از عوامل جاذبه می توان به وجود کار و آزادی بیستر در کشور مقصد اشاره داشت.

کنوانسیون حقوق کودک 1989 نیز در مواد 34،32 و 36 از دولت های عضو می خواهد که از بهره برداری اقتصادی، بهره برداری جنسی و همچنین از هرگونه بهره برداری که با رفاه کودک در تعارض است جلوگیری کنند.

در اجرای کنوانسیون حقوق کودک بایستی به اصول کلی مثل عدم تبعیض و بهترین نفع کودک توجه ویژه ای داشت که همه ما به شخصه می توانیم در این راه سهمیم .

دولت و سازمان های مردم نهاد با وضع قوانین و اقدامات پیشگیرانه، فعالان اقتصادی با ایجاد مشاغل کافی و فراهم نمودن امکانات کارآموزی همچنین دانش آموزان و دانشجویان هم می توانند با پیوستن به نهاد ها و انجمن هایی که با این جرم مبارزه می کنند و هشدارهای لازم را برای جامعه گوش زد نمایند. و در نهایت اساتید با برگزاری کنفرانس هایی مثل این .

* آقای صفوت شمیرانی: فعالیتهای دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرائم سازمان ملل در مقابله با قاچاق انسان

قاچاق انسان بخشی از جرایم سازمان یافته بین المللی است. قاچاق انسان امروزه از دو بخش تشکیل می شود: عنصر فراملی و عنصر سازمان یافتگی.

متأسفانه توسعه ارتباطات و از بین رفتن مرزهای سنتی باعث شده که گروه های سازمان یافته مافیای از این موقعیت در راه منافع خودشان استفاده کنند.

برای مقابله با آنها ما نیازمند اراده سیاسی و همکاری هستیم. سود حاصل برای قاچاقچیان به شدت افزایش یافته و میزان افرادی که وارد کار اجباری می شوند دوبرابر شده است. در سال 2011 اگر بخواهیم به لحاظ درآمد حاصله جرائم را طبقه بندی کنیم به این طبقه بندی خواهیم رسید:

قاچاق مواد مخدر، قاچاق اسلحه، قاچاق انسان، قاچاق اموال فرهنگی، قاچاق مهاجران، قاچاق کالا، و قاچاق دارو.

قاچاق مواد مخدر 68 میلیارد دلار درآمد حاصله داشته که از این مقدار تنها یک چهارم آن عاید کشاورزان افغانی شده است و بقیه عاید گروه های سازمان یافته بین المللی در سراسر جهان شده است. قاچاق انسان پیچیدگی خاص خودش را دارد. بدین صورت که ارتکاب این جرم امروزه به شکل شبکه ای انجام میگیرد یعنی تخصیص کار دارند و همچنین اینکه فراملی هستند. بنا بر تعریف کنوانسیون پالمو گروه های سازمان یافته گروه هایی هستند که اقدامات خودشان را در بیش از یک دولت و یک کشور انجام می دهند ولی عمده ترین قسمت از برنامه ریزی و کنترل در یک کشور دیگر صورت میگیرد و یا اینکه در یک کشور رخ می دهد ولی اثر بسیار وسیعی در دیگر کشورها هم دارد.

مهم ترین قسمت از تعریف قاچاق انسان ، بهره کشی از فرد است. در این رابطه نقش حقوق بشر بسیار مهم است . چرا که 27 درصد موارد قاچاق های صورت گرفته کودک و 7 درصد دختران هستند.

عملا امروزه تمامی کشورها درگیر مسئله قاچاق انسان شده اند کنوانسیون پالمو دولت هارا موظف کرده که این جرم را در نظام داخلی خودشان هم جرم انگاری نمایند و همچنین آنها را موظف کرده که در راستای مقابله با پول شویی با همدیگر همکاری های لازم انجام دهند.

*پروفسور لیندا بریسکمن: قاچاقچیان انسان؛ مقدس یا گناهکار

ایشان مطالعه موردی از کشور خودشان یعنی استرالیا داشتند . استرالیا کنوانسیون 1951 پناهندگان را تصویب و در نتیجه عضو آن کنوانسیون می باشدایشان ضمن نقد رفتار دولت استرالیا در نقض مقررات مندرج در کنوانسیون پناهندگان بیان داشتند که دولت استرالیا پناهندگانی را که می خواهند وارد خاک استرالیا شوند قبل از آنکه وارد شوند و سکنی گزینند ، به جزیره در اقیانوس آرام برده و نگهداری یا بازداشت می نمایدکه این نقض صریح کنوانسیون است. استرالیا در این زمینه یک رویکرد نظامی برگزیده و شرایط سختی را برای پناهندگان در اردوگاه ها فراهم نموده است و در بعضی مواقع هم آنها را به کشوری که از آنها سوار کشتی شده بودن یعنی اندونزی بر میگردداند.

این در حالی است که استرالیا کشوری بزرگ و سرشار از منابع طبیعی است و میتواند میزبان بسیاری از مهاجرینی باشد که به آن پناهنده میشوند.

